

Hjemmeundervisning

– vejledning til kommuner

Indhold

Indledning.....	2
Formelle krav, der skal være opfyldt inden hjemmeundervisning påbegyndes	3
Indskrivning i skole	3
Undervisningens indhold.....	3
Stå mål med-kravet	4
Omfanget af undervisningen	4
Nationale test	5
Eksempel på den gode undervisning.....	5
Undervisningssprog	5
Folkeskolens afgangsprøver	6
Økonomisk ansvar og støtte.....	6
Pædagogisk-psykologisk rådgivning (PPR)	7
Tilsyn med hjemmeundervisning	7
Anvendelse af prøver i tilsynet.....	9
Sanktioner.....	10
Fritagelse for tilsyn	11
Pligt til uddannelse	11
Optagelse på en ungdomsuddannelse	11
Bilag 1	13
Bilag 2	14
Bilag 3	15

Kære medarbejder i forvaltningen,

Denne vejledning beskriver reglerne for hjemmeundervisning, herunder hvilke formelle krav, der gælder, hvilke krav der er til indholdet i undervisningen, hvordan eleven kan aflægge folkeskolens afgangsprøver, hvilket økonomisk ansvar der er for hjemmeundervisning, kommunens tilsynsforpligtelse, obligatorisk sprogvurdering, hvordan hjemmeunderviste børn er stillet i forhold til pædagogisk-psykologisk rådgivning (PPR), og hvordan eleven kommer videre til en ungdomsuddannelse.

God læselyst.

Indledning

I Danmark har alle børn i den undervisningspligtige alder ret til fri undervisning i folkeskolen. Forældre eller værge har dog ikke pligt til at lade deres barn undervise i folkeskolen og kan i stedet selv sørge for, at barnet får en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Det fremgår af Grundlovens § 76. Opfyldelse af undervisningspligten kan ske ved at sende barnet i en fri grundskole eller ved, at barnet bliver hjemmeundervist af forældrene selv eller en anden person.

Undervisningspligten er også beskrevet i folkeskolelovens § 33, hvor det fremgår, at undervisningspligten medfører pligt til at deltage i undervisningen i folkeskolens grundskole eller i en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Det er kommunalbestyrelsen, der har ansvaret for, at ethvert undervisningspligtigt barn i kommunen *enten* indskrives i folkeskolen *eller* får en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Det fremgår af folkeskolelovens § 40, stk. 1. Bestemmelsen sikrer, at undervisningspligten opfyldes, således at alle børn i en kommune modtager undervisning, hvad enten det sker i en folkeskole, i en fri grundskole eller i hjemmet.

Det er altså muligt for forældre at hjemmeundervise¹ deres barn og således påtage sig ansvaret for undervisningspligtens opfyldelse. Dette ansvar medfører en pligt til at sørge for, at barnet modtager en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

¹ Hjemmeundervisning skal ikke forveksles med sygeundervisning, hvor et barn tilknyttet en folkeskole eller en fri grundskole grundet længerevarende sygdom er nødsaget til at blive undervist i hjemmet – se nærmere herom i bekendtgørelse om sygeundervisning af elever i folkeskolen og frie grundskoler.

Formelle krav, der skal være opfyldt inden hjemmeundervisning påbegyndes

Inden hjemmeundervisningen kan begynde, er der i friskoleloven krav om, at forældrene giver kommunen en række praktiske oplysninger. Kommunalbestyrelsen skal skriftligt have meddelelse om:

- hvilke børn der skal deltage i undervisningen
- hvor undervisningen foregår
- hvem der skal undervise børnene

Forældrenes meddelelse om, at de selv vil sørge for undervisningen af deres børn kan ikke betragtes som en ansøgning, som kommunalbestyrelsen skal godkende eller kan afslå. Anmeldelsen om hjemmeundervisning skal derimod ses i sammenhæng med folkeskolelovens § 40, stk. 1, hvorefter kommunalbestyrelsen påser undervisningspligtens opfyldelse. Se endvidere bilag 1 med friskolelovens bestemmelser om hjemmeundervisning.

Indskrivning i skole

Hjemmeunderviste børn skal uanset klassetrin ikke indskrives i en folkeskole. Det skyldes, at forældre, som har valgt at hjemmeundervise deres barn påtager sig ansvaret for, at undervisningspligten bliver overholdt. I disse tilfælde skal kommunalbestyrelsen føre tilsyn med barnets undervisning, jf. nærmere herom nedenfor og friskoleloven § 35.

Det betyder omvendt også, at når en elev er indskrevet i en skole, kan samme elev ikke også hjemmeundervises, da ansvaret for opfyldelse af undervisningspligten ikke kan tilfalde både skolelederen (kommunalbestyrelsen) på den pågældende skole og forældrene.

Undervisningens indhold

Hjemmeunderviseren er i mange tilfælde forældre til barnet, men det er ikke et krav. Ved hjemmeundervisning er det dog forældrene, der har påtaget sig ansvaret for, at undervisningspligten overholdes. Der er ikke krav om særlige kvalifikationer til hjemmeunderviseren, men der er krav til indholdet i undervisningen. Det betyder, at underviseren ikke behøver at være læreruddannet eller have erfaring med undervisning, men den undervisning, som forældre/underviseren giver skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen (stå mål med-kravet). Se nærmere nedenfor og i afsnittet om kommunalbestyrelsens tilsynsforpligtelse, hvori også skal indgå en vurdering af, hvorvidt forældrene er i stand til at overtage undervisningsansvaret, hvis der hjemmeundervises.

Stå mål med-kravet

Stå mål med-kravet betyder overordnet, at elever, der forlader 9. klasse på en fri grundskole eller ved hjemmeundervisning, skal have modtaget en undervisning, som giver dem de samme muligheder for at komme videre i uddannelsessystemet, som hvis de havde gået i folkeskolen, det vil sige, at undervisningen skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Folkeskolens overordnede formål, del- og slutmål er beskrevet i bekendtgørelse om formål, kompetencemål, færdigheds- og vidensområder og opmærksomhedspunkter for folkeskolens fag og emner (Fælles Mål), og kan findes på www.emu.dk – se eksempel for biologi i bilag 2.

Folkeskolens fag er delt ind i tre fagblokke med de humanistiske fag, de praktiske/musiske fag og naturfagene. Derudover skal der også undervises i obligatoriske emner og de tværgående temaer skal indgå i undervisningen. Se de enkelte fag, emner og temaer på www.emu.dk. Bilag 3 er et udsnit af folkeskoleloven, der beskriver fagene og emnerne.

Når undervisningen i hjemmet skal tilrettelægges, skal den omfatte folkeskolens fagkreds på en sådan måde, at de obligatoriske fag og emner kan genfindes i hjemmeundervisningen således, at underviseren over for tilsynet kan redegøre for opfyldelsen af stå mål med-kravet. Det skal understreges, at stå mål med-kravet *ikke* betyder, at hjemmeundervisningen skal være identisk med undervisningen i folkeskolen.

Stå mål med-kravet er ydermere ikke et fast krav til indholdet i undervisningen men ændrer sig over tid i takt med, at kravene til undervisningen i folkeskolen ændrer sig.

Omfanget af undervisningen

Hvor der i folkeskolen er minimumstimetal og vejledende timetal for fagene, er der ved hjemmeundervisning ikke noget krav om et minimum timetal for fagene, men underviseren skal sikre sig, at stå mål med-kravet opfyldes.

Hjemmeunderviste elever kan ligesom elever i folkeskolen blive fritaget for at deltage i undervisningen i kristendomskundskab, når forældremyndighedsindehaveren erklærer selv at ville sørge for barnets religionsundervisning, jf. § 6 i folkeskoleloven.

I særlige tilfælde kan en elev fritages fra undervisningen i 2. fremmedsprog, hvis eleven har svært ved at få tilstrækkeligt udbytte af undervisningen i dette fag, og samtidig vurderes at få større udbytte af at bruge undervisningstiden på faglig støtte i de øvrige fag jf. § 5, stk. 3 i folkeskoleloven. Fritagelse kan have konsekvenser for elevens optagelse på en ungdomsuddannelse, og forældrenes beslutning herom

bør derfor tages i samråd med den kommunale ungeindsats for at få afklaret, hvorvidt den pågældende elev har de faglige, personlige og sociale forudsætninger, der er nødvendige for at påbegynde en ungdomsuddannelse, hvis eleven fritages for 2. fremmedsprog. Kommunalbestyrelsens tilsyn skal også påse denne vurdering.

Nationale test

I modsætning til folkeskolen er det ikke obligatorisk for elever som hjemmeundervises at aflægge de nationale test. Hvis hjemmeunderviseren alligevel som en del af evalueringen af undervisningen ønsker at anvende de nationale test, er dette muligt i forhold til de frivillige nationale test. Det er dog vigtigt, at underviseren, såfremt det ikke er forældrene selv, er opmærksom på den fortrolighed, der omgiver testene, som indebærer, at det som udgangspunkt kun er undervisere, der må se elevernes testresultater og opgaver - og ikke forældrene. I praksis kan en hjemmeunderviser/forældre samarbejde med en skole, hvor en anden underviser forestår prøven og derefter formidler resultaterne til forældrene. Læs mere om de nationale test på www.uvm.dk.

Se nærmere nedenfor i afsnittet om prøver i forbindelse med kommunalbestyrelsens tilsynsforpligtelse, hvori også kan indgå nationale test af hjemmeunderviste elever.

Eksempel på den gode undervisning

Det er stort ansvar at tilrettelægge undervisning og sikre sig, at indholdet lever op til stå mål med kravet. Der kan med fordel hentes inspiration på god undervisning på www.emu.dk, som er Børne- og Undervisningsministeriets portal til de fagprofessionelle – lærere, pædagogisk personale, ledere på udvalgte uddannelsesområder og inden for dagtilbud. Hjemmesiden tilbyder undervisere og pædagogisk personale i grundskolen en samlet indgang til gratis undervisnings- og læringsmaterialer på portalens hjemmeside. EMU indeholder både praksis- og forskningsbaseret undervisningsressourcer, der frit kan bruges til inspiration i undervisningen og til udvikling af undervisningen.

Undervisningssprog

På nær faget dansk er der ved hjemmeundervisning ikke krav til undervisningssproget. I faget dansk skal der undervises på dansk. Kommunalbestyrelsen bør dog oplyse forældrene om, at den som led i tilsynet med hjemmeundervisning hvert år kan afholde prøver i dansk, regning/matematik, engelsk, historie/samfundsfag og naturvidenskabelige fag for at sikre, at undervisningen står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen (se mere nedenfor i afsnittet om prøver). Hjemmeunderviseren kan ikke kræve af kommunalbestyrelsen, at prøverne afholdes i et andet sprog end dansk. Det er derfor

hensigtsmæssigt, at den tilsynsførende nærmere drøfter rammerne og indholdet af det kommunale tilsyn med forældrene/hjemmeunderviseren.

Folkeskolens afgangsprøver

Elever som modtager undervisning hjemme kan vælge at aflægge folkeskolens afgangsprøver som privatister. En elev, der ønsker at aflægge prøve som privatist, skal henvende sig til kommunalbestyrelsen, som skal imødekomme denne anmodning. Kommunalbestyrelsen beslutter hvilken skole, privatisten skal aflægge prøverne på og hvilken 9. klasse, eleven skal følge i forhold til udtræk af prøver. Privatister skal aflægge alle de obligatoriske 9. classes prøver samlet. Elever, som ønsker at aflægge 10. klasseprøver, kan aflægge prøverne enkeltvis eller samlet.

Kommunen skal sørge for, at der etableres kontakt mellem privatisten og den prøveansvarlige skole. På den måde kan eleven i god tid forud for prøverne tale med eksaminator i de enkelte fag, få udleveret tekstopgivelserne og få svar på andre relevante spørgsmål. Hvis en elev er blevet hjemmeundervist, kan skolen udpege en anden eksaminator end den, som har haft ansvaret for hjemmeundervisningen.

Skolens prøveansvarlige udarbejder tekstopgivelse til privatistens prøver. Den prøveansvarlige og privatisten kan drøfte udspil til tekstopgivelse og eventuelt justere i dette.

Indberetning af privatistens prøvekarakter sendes til Styrelsen for It og Læring sammen med karakterindberetninger fra skolens øvrige elever.

Skolen udsteder et enkeltfagsbevis eller et samlet afgangsbetis til privatisten. Beviset udfyldes med privatistens navn, personnummer, fag og prøvetermin. De enkelte fags eventuelle delprøver og prøvekarakterer skrives på beviset.

Se også: <https://www.uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-proever/proevetilrettelaeggelse/anden-undervisning/privatister>

Ved spørgsmål angående prøver og privatister kontakt Styrelsens ”Kontor for Prøver, Eksamen og Test” – se kontaktoplysninger på www.uvm.dk

Økonomisk ansvar og støtte

Når forældre vælger at påtage sig ansvaret for undervisningspligtens opfyldelse, inkluderer dette også et økonomisk ansvar. Det betyder, at forældre selv skal afholde udgifterne til undervisningen herunder særlige undervisningsmaterialer og tekniske hjælpemidler til brug i undervisningsøjemed.

Hvis forældrene er godkendt af kommunalbestyrelsen til at hjemmetræne deres barn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, kan forældrene få vederlagsfri specialpædagogisk rådgivning i hjemmet om undervisningen, jf. § 34, stk. 3 i friskoleloven – se bilag 1.

Kommunalbestyrelsen tilbyder endvidere vederlagsfri specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand i hjemmet til disse børn, hvis de også har sprog- og talevanskeligheder, jf. § 34, stk. 4 i friskoleloven – se bilag 1. Dette tilbud om sprog- eller taleundervisning i hjemmet er et supplement til den undervisning, som forældrene selv har påtaget sig at sørge for. Kommunalbestyrelsen giver tilbuddet efter pædagogisk-psykologisk rådgivning og efter samråd med forældrene. Tilbuddets omfang og indhold skal svare til, hvad der tilbydes elever med sprog- eller talevanskeligheder i folkeskolen.

Pædagogisk-psykologisk rådgivning (PPR)

Elever, der hjemmeundervises har ikke krav på adgang til pædagogisk-psykologisk rådgivning. Det betyder, at kommunalbestyrelsen ikke har pligt til at stille ydelsen til rådighed for hjemmeunderviste.

Som nævnt ovenfor skal hjemmeundervisningen kunne stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, og tilsynet hermed er henlagt til kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen skal under udøvelsen af dette tilsyn iagttage de almindelige forvaltningsretlige regler, herunder pligten til at få oplyst en sag tilstrækkeligt. Opstår der under et iværksat tilsyn med hjemmeundervisning tvivl om, hvorvidt undervisningen kan leve op til stå mål med-kravet på grund af barnets særlige behov (kognitive eller på anden måde indlæringsrelaterede udfordringer), vil det skulle undersøges nærmere. Kommunen vil i så fald være beføjet – og efter omstændighederne også forpligtet – til konkret at inddrage den pædagogiske-psykologiske ekspertise, som er til stede i kommunen.

Kommunalbestyrelsen vil dog kun skulle foretage en pædagogisk-psykologisk vurdering i tilknytning til tilsynet, hvis en sådan vurdering er påkrævet for at afklare, om den hjemmeundervisning, som barnet modtager, rækker til at opfylde stå mål med-kravet. Er en pædagogisk-psykologisk vurdering omvendt ikke påkrævet, er der ikke hjemmel til at foretage den, og den vil ikke kunne stilles til rådighed for hjemmeundervisere som en almindelig serviceydelse fra kommunen.

Tilsyn med hjemmeundervisning

Kommunalbestyrelsen fører tilsyn med den undervisning, børnene får i hjemmet. Det fremgår af friskolelovens § 35. Det fremgår ikke nærmere, hvordan tilsynet skal finde sted, og det er derfor op til kommunalbestyrelsen at fastsætte rammerne og indholdet af tilsynet.

Når kommunalbestyrelsen har fået besked om, at forældrene til et eller flere børn ønsker at hjemmeundervise, anbefales det, at kommunalbestyrelsen hurtigst muligt udpeger en person, som skal føre tilsyn med hjemmeundervisning. Det anbefales også, at den tilsynsførende umiddelbart herefter tager kontakt til forældrene med henblik på at få et møde i stand, hvor hjemmeundervisningen drøftes.

Styrelsen skal ligeledes anbefale, at den tilsynsførende i forbindelse med dette møde orienterer forældrene om grundlaget for tilsynet, og hvad den tilsynsførende særligt vil observere i forbindelse med tilsynet. Det anbefales derudover, at den tilsynsførende oplyser forældrene om deres forpligtelser i henhold til lovgivningen, herunder at undervisningen skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Det bør i den forbindelse præciseres i samarbejdet mellem det kommunale tilsyn og hjemmeunderviseren, at hjemmeunderviseren har ansvaret for undervisningen, og at det kommunale tilsyn udelukkende har en tilsynsfunktion og ikke en rådgivende.

Uanset dette anbefales det på det første møde, at den tilsynsførende og forældrene i forbindelse med mødet drøfter planlagt tid til undervisningen i de enkelte fag og emner samt planer for undervisningen og undervisningsmateriale. Den tilsynsførende kan som et led i samarbejdet orientere forældrene om læringsportaler som www.emu.dk, om Fælles Mål, kompetencemål og læseplaner, og forældrene kan på den måde få kendskab til, hvilken viden et barn forventes at have på bestemte alderstrin.

Den tilsynsførende kan endvidere orientere forældrene om eventuelle muligheder for at låne undervisningsmateriale på de lokale folkeskoler, om bibliotekets udlån af undervisningsmateriale og om digitale læremidler som for eksempel www.matematikbogen.dk. Hvis barnet har syns- eller læsehåndicap, kan den tilsynsførende oplyse om de særlige muligheder for at få for eksempel lydbøger og e-bøger via www.nota.dk.

Det er samtidig hensigtsmæssigt, at den tilsynsførende og forældrene har en god kontakt, og at der er forståelse for, at det er vigtigt med et godt samarbejde af hensyn til barnet, som skal have de bedst mulige betingelser for læring og uddannelse. Tilsynet skal ses i den sammenhæng og ikke som en kontrol af hjemmeunderviserens eller barnets kompetencer. Styrelsen skal dog bemærke, at der i kommunalbestyrelsens tilsynsforpligtelse også skal indgå en vurdering af, hvorvidt forældrene er i stand til at overtage undervisningsansvaret, hvis der hjemmeundervises. Det skyldes, at undervisningen skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Det kommunale tilsyn er en faglig kontrol med undervisningen. Der er ikke tale om et tilsyn med for eksempel barnets sociale liv. Hvis det kommunale tilsyn har en mere generel bekymring vedrørende et barn og forholdene i hjemmet, herunder med barnets sociale liv, skal det kommunale tilsyn underrette de sociale myndigheder.

I det kommunale tilsyn kan indgå:

- drøftelser om undervisningen
- gennemgang af undervisningsmateriale
- observation af undervisning
- gennemgang af årsplaner, undervisningsplaner o. lign.
- underviserens skriftlige redegørelse for forhold, som tilsynet finder nødvendigt at få uddybet
- prøver (se mere herom i afsnittet nedenfor)

Det anbefales, at den tilsynsførende får mulighed for at orientere sig i undervisningsmateriale og undervisningsplaner, herunder også i IT-baseret undervisningsmateriale. Det letter tilsynet, hvis forældrene fører dagbog i forhold til undervisningen og over barnets faglige progression.

Det anbefales ligeledes, at den tilsynsførende observerer undervisning i så mange fag eller emner som muligt, således at den tilsynsførende får en god indsigt i barnets faglige niveau, i undervisningsmetoder, og om undervisningen står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Efter at have overværet undervisningen anbefales det at holde et møde med forældrene for at opsummere det umiddelbare indtryk fra tilsynsbesøget. Forældrene får dermed mulighed for at kommentere og uddybe tilsynsbesøgets forløb, og den tilsynsførende kan også have andre punkter, som ønskes drøftet. Styrelsen skal anbefale, at den tilsynsførende ikke vurderer undervisningen endeligt på mødet, men i stedet giver en skriftligt tilbagemelding til hjemmeunderviseren senest to uger efter tilsynsbesøget.

Det anbefales endvidere, at den tilsynsførende sørger for omhyggelig dokumentation vedrørende tilsynet, undervisningens kvalitet og barnets faglige progression, både som konsekvens af selve tilsynsopgaven, men også af hensyn til, at det muligvis ikke er den samme person, der varetager samtlige tilsynsbesøg. Omhyggelig dokumentation er særlig vigtig, hvis undervisningen ikke skønnes forsvarlig, og barnet skal overgå til undervisning i folkeskolen eller i en fri grundskole. I sådanne situationer kan forældrene opleve kommunalbestyrelsens beslutning som indgribende, og det vil derfor være hensigtsmæssigt, at kommunalbestyrelsen kan dokumentere, at det er nødvendigt, at barnet overgår til anden undervisning.

Anvendelse af prøver i tilsynet

Det fremgår af friskolelovens § 35 stk. 2, at kommunalbestyrelsen hvert år kan lade afholde prøver i dansk, regning/matematik, engelsk, historie/samfundsfag og naturvidenskabelige fag for at sikre, at

undervisningen står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Det er således ikke et krav, at der skal afholdes prøver hvert år, men det er en mulighed, som loven giver det kommunale tilsyn.

Det fremgår også af samme bestemmelse i friskoleloven, at den der har undervist børnene, leder prøverne efter aftale med kommunalbestyrelsen.

Bestemmelsen i friskoleloven betyder, at en kommune i sit tilsyn med børn, der hjemmeundervises, hvert år kan teste børn i de pågældende fag. Det kan kommunen gøre uanset hvilken pædagogisk-faglig undervisningsmetode, hjemmeunderviseren måtte anvende. Det gælder også, uanset om forældre/hjemmeunderviser har fravalgt at lade barnet aflægge folkeskolens afgangsprøver.

Styrelsen anbefaler dog altid, at der indgås en dialog mellem hjemmeunderviseren og den kommunale tilsynsførende om hjemmeundervisningen, herunder hvordan undervisningen står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Friskolelovens § 35, stk. 2, angiver ikke, hvilke typer af prøver kommunaltilsynet kan føre. Det betyder, at en kommune selv kan vælge, hvilke test, den finder mest hensigtsmæssig at benytte i sit tilsyn med, om den undervisning, der er foretaget i hjemmet, står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. En kommune kan således vælge at bruge standardiserede test (fx nationale test), der er udarbejdet til brug for folkeskolen, som et tilsynsredskab. Styrelsen skal dog bemærke, at forældrene/hjemmeunderviseren har metodefriheden til ikke at følge folkeskolens pensum og rækkefølge, og at det betyder, at et hjemme-undervist barn ikke nødvendigvis er det samme sted som et barn i folkeskolen. Kommunen må derfor i sin vurdering af eventuelle udførte standardiserede test tage højde for dette og samtidig vurdere, hvorvidt det er sandsynligt, at undervisningen efter 9. klassetrin kan stå mål med folkeskolens undervisning.

Sanktioner

Hvis det skønnes, at undervisningen ikke har været forsvarlig, underretter kommunalbestyrelsen efter friskolelovens § 35, stk. 3, forældrene om dette. Hvis der som en del af tilsynet har været anvendt prøver, kan kommunalbestyrelsen underrette forældrene om, at der vil blive afholdt nye prøver efter tre måneder. Hvis undervisningen stadig vurderes mangelfuld efter tre måneder, skal børnene undervises i folkeskolen eller en anden skole, hvor undervisningspligten kan opfyldes.

Denne bestemmelse understreger, at hjemmeunderviseren på trods af en høj frihedsgrad ikke er frit stillet, da kommunalbestyrelsen kan gribe ind, hvis undervisningen ikke har været forsvarlig.

Fritagelse for tilsyn

Friskolelovens § 35, stk. 4, giver kommunalbestyrelsen mulighed for at fritage for tilsynet, hvis den skønner, at undervisningen er forsvarlig. Det anbefales, at kommunalbestyrelsen kun fritager for tilsyn for en begrænset periode.

Pligt til uddannelse

15-17-årige unge har pligt til at være i uddannelse, beskæftigelse eller anden aktivitet, der sigter mod, at de unge gennemfører en uddannelse. Det er obligatorisk for alle elever, at der udarbejdes en uddannelsesplan for den videre uddannelse ved udgangen af 9. klasse, som indeholder en beskrivelse af, hvordan den unge opfylder denne pligt. Disse krav om pligten til uddannelse og udarbejdelse af uddannelsesplanen gælder også for hjemmeunderviste børn.

Uddannelsesplanen vil danne grundlag for en ansøgning til en ungdomsuddannelse, og den skal blandt andet indeholde elevens ønske om ungdomsuddannelse og kan indeholde en vurdering af, om eleven har de faglige, personlige og sociale forudsætninger, der er nødvendige for at påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse (uddannelsesparathedsvurdering). Der er dog ikke krav om, at hjemmeunderviste børn uddannelsesparathedsvurderes.

Forældremyndighedens indehaver har ansvaret for, at der udarbejdes en uddannelsesplan, og at uddannelsesplanen afsendes rettidigt til den ønskede uddannelsesinstitution.

Uddannelsesplanen kan udarbejdes i samarbejde med den kommunale ungeindsats. Alle unge under 25 år har ret til vejledning fra den kommunale ungeindsats, hvis de anmoder kommunen om det. Unge, der bliver hjemmeundervist, har således ret til vejledning, hvis de bor i Danmark.

Optagelse på en ungdomsuddannelse

For at blive optaget direkte på enten en erhvervsuddannelse eller opnå retskrav på optagelse på en gymnasial uddannelse skal eleven opfylde en række krav. Opfylder eleven ikke disse krav, vil eleven have mulighed for at blive optaget via en helhedsvurdering, som består af en optagelsesprøve og en samtale. Optagelsesprøven er forskellig alt efter, om eleven søger optagelse på en erhvervsuddannelse eller en gymnasial uddannelse.

Hvis hjemmeunderviste børn vælger IKKE at aflægge folkeskolens afgangsprøver, vil de ikke opfylde et eller flere af adgangskravene til hverken en erhvervsuddannelse eller til de gymnasiale uddannelser og vil derfor skulle optages via en helhedsvurdering, som består af en optagelsesprøve og en samtale.

Vurdering af elevernes uddannelsesparathed er ligeledes afgørende for, om eleven kan optages direkte på en ungdomsuddannelse. Hjemmeunderviste børn, der ikke uddannelsesparathedsvurderes, hvilket der ikke er krav om, vil derfor ikke opfylde et af flere adgangskrav til hverken en erhvervsuddannelse eller til de gymnasiale uddannelser. Her vil en optagelsesprøve og/eller en samtale som ovenfor beskrevet kunne give adgang til uddannelserne.

Bilag 1

Grundloven

Kapitel 8

§ 76. Alle børn i den undervisningspligtige alder har ret til fri undervisning i folkeskolen. Forældre eller værger, der selv sørger for, at børnene får en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, er ikke pligtige at lade børnene undervise i folkeskolen.

Lov om friskoler og private grundskoler m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 816 af 14. august 2019 (friskoleloven) med senere ændringer

Kapitel 8

Undervisning i hjemmet m.v.

§ 34. Hvis forældrene selv vil sørge for undervisning af deres børn i den undervisningspligtige alder, skal de meddele det skriftligt til kommunalbestyrelsen, før undervisningen begynder.

Stk. 2. Meddelelsen skal indeholde oplysninger om, hvilke børn der skal deltage i undervisningen, hvor undervisningen foregår, og hvem der skal undervise børnene.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen tilbyder forældre, som kommunalbestyrelsen har godkendt til at træne deres barn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne i hjemmet i henhold til § 32 a, stk. 1, i lov om social service, vederlagsfri specialpædagogisk rådgivning i hjemmet om undervisningen.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen tilbyder vederlagsfri specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand i hjemmet til børn omfattet af stk. 3, hvis barnets udvikling på grund af sprog- eller talevanskeligheder kræver en særlig hensyntagen eller støtte. Tilbuddets omfang og indhold skal svare til, hvad der almindeligvis tilbydes elever i folkeskolen.

§ 35. Kommunalbestyrelsen fører tilsyn med den undervisning, børnene får i hjemmet m.v.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan hvert år lade afholde prøver i dansk, regning/matematik, engelsk, historie/samfundsfag og naturvidenskabelige fag for at sikre, at undervisningen står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Den, der har undervist børnene, leder prøverne efter aftale med kommunalbestyrelsen.

Stk. 3. Skønnes det, at undervisningen ikke har været forsvarlig, underretter kommunalbestyrelsen forældrene om, at der vil blive afholdt en ny prøve efter 3 måneder, og at børnene, hvis undervisningen stadig er mangelfuld, skal undervises i folkeskolen eller en anden skole, hvor undervisningspligten kan opfyldes, jf. § 33, stk. 2, i lov om folkeskolen.

Stk. 4. Når kommunalbestyrelsen skønner, at undervisningen er forsvarlig, kan den fritage for tilsynet.

§ 36. Børne- og undervisningsministeren kan fastsætte regler for afholdelse af prøver for børn, der ønsker at indstille sig til folkeskolens afsluttende prøver uden at have fulgt undervisningen ved skoler, der har ret til at afholde prøver.

Bilag 2

Bekendtgørelse om formål, kompetencemål, færdigheds- og vidensområder og opmærksomhedspunkter for folkeskolens fag og emner (Fælles Mål), jf. bekendtgørelse nr. 1217 af 19. august 2020

§ 15. Eleverne skal i faget biologi udvikle naturfaglige kompetencer og dermed opnå indblik i, hvordan biologi – og biologisk forskning – i samspil med de andre naturfag bidrager til vores forståelse af verden. Eleverne skal i biologi tilegne sig færdigheder og viden om krop og sundhed, økosystemer, mikrobiologi, evolution og anvendelse af naturgrundlaget med vægt på forståelse af grundlæggende biologiske begreber, biologiske sammenhænge og vigtige anvendelser af biologi.

Stk. 2. Elevernes læring skal baseres på varierede arbejdsformer, som i vidt omfang bygger på deres egne iagttagelser og undersøgelser, blandt andet ved laboratorie- og feltarbejde. Elevernes interesse og nysgerrighed over for natur, biologi, naturvidenskab og teknologi skal udvikles, så de får lyst til at lære mere.

Stk. 3. Eleverne skal opnå erkendelse af, at naturvidenskab og teknologi er en del af vores kultur og verdensbillede. Elevernes ansvarlighed over for natur, miljø og sundhed skal videreudvikles, så de får tillid til egne muligheder for stillingtagen og handlen i forhold til en bæredygtig udvikling og menneskets samspil med naturen – lokalt og globalt.

Bilag 14. Biologi. Kompetencemål og færdigheds- og vidensområder for faget biologi Kompetencemål for faget biologi efter 9. klassesetrin

Undersøgelse

Eleven kan designe, gennemføre og evaluere undersøgelser i biologi.

Modellering

Eleven kan anvende og vurdere modeller i biologi.

Perspektivering

Eleven kan perspektivere biologi til omverdenen og relatere indholdet i faget til udvikling af naturvidenskabelig erkendelse.

Kommunikation

Eleven kan kommunikere om naturfaglige forhold med biologi.

Færdigheds- og vidensområder for kompetenceområdet undersøgelse efter 9. klassesetrin

Undersøgelser i naturfag

Evolution

Økosystemer

Krop og sundhed

Celler, mikrobiologi og bioteknologi

Færdigheds- og vidensområder for kompetenceområdet modellering efter 9. klassesetrin

Modellering i naturfag

Evolution

Økosystemer

Krop og sundhed

Celler, mikrobiologi og bioteknologi

Færdigheds- og vidensområder for kompetenceområdet perspektivering efter 9. klassesetrin

Perspektivering i naturfag

Evolution

Økosystemer

Krop og sundhed

Celler, mikrobiologi og bioteknologi

Anvendelse af naturgrundlaget

Færdigheds- og vidensområder for kompetenceområdet kommunikation efter 9. klassesetrin

Formidling

Argumentation

Ordkendskab

Faglig læsning og skrivning

Bilag 3

Bekendtgørelse af lov om folkeskolen nr. 1396 af 28. september 2020 med senere ændringer (folkeskoleloven)

§ 5. Indholdet i undervisningen vælges og tilrettelægges, så det giver eleverne mulighed for faglig fordybelse, overblik og oplevelse af sammenhænge. Undervisningen skal give eleverne mulighed for at tilegne sig de enkelte fags erkendelses- og arbejdsformer. I vekselvirkning hermed skal eleverne have mulighed for at anvende og udbygge de tilegnede kundskaber og færdigheder gennem undervisningen i tværgående emner og problemstillinger.

Stk. 2. Undervisningen i 1.-9. klasse gives inden for 3 fagblokke og omfatter for alle elever:

- 1) Humanistiske fag:
 - a) Dansk på alle klassetrin.
 - b) Engelsk på 1.-9. klassetrin.
 - c) Kristendomskundskab på alle klassetrin bortset fra det klassetrin, hvor konfirmationsforberedelsen finder sted.
 - d) Historie på 3.-9. klassetrin.
 - e) Tysk eller fransk på 5.-9. klassetrin, jf. dog stk. 3. Hver skole skal udbyde tysk og kan udbyde fransk.
 - f) Samfundsfag på 8. og 9. klassetrin.
- 2) Praktiske/musiske fag:
 - a) Idræt på alle klassetrin.
 - b) Musik på 1.-6. klassetrin.
 - c) Billedkunst på 1.-5. klassetrin.
 - d) Håndværk og design samt madkundskab på et eller flere klassetrin inden for 4.-7. klassetrin.
- 3) Naturfag:
 - a) Matematik på alle klassetrin.
 - b) Natur/teknologi på 1.-6. klassetrin.
 - c) Geografi på 7.-9. klassetrin.
 - d) Biologi på 7.-9. klassetrin.
 - e) Fysik/kemi på 7.-9. klassetrin.

Stk. 3.[Udeladt]

Stk. 4.[Udeladt]

Stk. 5.[Udeladt]

Stk. 6.[Udeladt]

Stk. 7.[Udeladt]

§ 6. Kristendomsundervisningens centrale kundskabsområde er den danske folkekirkes evangelisk-lutherske kristendom. På de ældste klassetrin skal undervisningen tillige omfatte fremmede religioner og andre livsanskuelser.

Stk. 2. Et barn skal efter anmodning fritages for at deltage i undervisningen i kristendomskundskab, når forældremyndighedens indehaver skriftligt over for skolens leder erklærer selv at ville sørge for barnets religionsundervisning. Fritagelse kan normalt kun ske fra begyndelsen af et skoleår. Er barnet fyldt 15 år, kan fritagelse kun ske med barnets samtykke. Børne- og undervisningsministeren kan fastsætte regler om, hvilken procedure der skal følges ved fritagelse for kristendomskundskab.

§ 7. I undervisningen i grundskolen indgår følgende obligatoriske emner:

- 1) Færdselslære,
- 2) sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab,
- 3) uddannelse og job.

Stk. 2.[Udeladt]

Fortsat - Bekendtgørelse af lov om folkeskolen nr. 1396 af 28. september 2020 med senere ændringer (folkeskoleloven)

§ 33. Undervisningspligten medfører pligt til at deltage i undervisningen i folkeskolens grundskole eller i en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Stk. 2. Børn, der følger undervisningen i en fri grundskole, i en kommunal international grundskole, i et kommunalt særligt tilbud om grundskoleundervisning til visse udenlandske børn og unge⁴⁾, i en statsskole, i en europaskole, i en gymnasieskole eller i kriminalforsorgens institutioner, eller som modtager hjemmeundervisning efter reglerne i lov om friskoler og private grundskoler m.v., skal ikke deltage i folkeskolens undervisning. Det samme gælder elever, som efter 7. klassetrin deltager i undervisning, der svarer til folkeskolens, på en godkendt efterskole, en fri fagskole eller en ungdomskostskole.

Stk. 3. Undervisningspligten kan endvidere efter det 7. klassetrin opfyldes ved deltagelse i heltidsundervisning i den kommunale ungdomsskole i henhold til lov om ungdomsskoler samt ved deltagelse i undervisningsforløb i henhold til § 9, stk. 4.

Stk. 4. Efter anmodning fra forældrene, jf. § 54, kan skolens leder med inddragelse af den ungeindsats, som kommunalbestyrelsen har etableret efter kapitel 1 d i lov om kommunal indsats for unge under 25 år, når hensynet til eleven taler for det, tillade, at en elev efter afslutning af 7. klasse opfylder undervisningspligten ved at deltage i særligt tilrettelagte forløb eller helt eller delvis opfylder undervisningspligten i erhvervmæssig uddannelse eller erhvervmæssig beskæftigelse med henblik på at afklare elevens uddannelsesvalg. For elever, der er omfattet af stk. 2, træffes afgørelsen om opfyldelse af undervisningspligten efter denne bestemmelse af kommunalbestyrelsen.

Stk. 5. De særligt tilrettelagte forløb efter stk. 4 skal indeholde undervisning og ulønnet praktik med et uddannelsesperspektiv. Desuden kan forløbene kombineres med introduktion til ungdomsuddannelserne og brobygning til ungdomsuddannelse, jf. § 7 a, i op til 4 uger pr. år. Ved opfyldelse af undervisningspligten ved deltagelse i særligt tilrettelagte forløb skal eleven undervises i dansk og matematik i et omfang, så fagenes mål og kravene ved prøverne kan opfyldes. Skolens leder beslutter efter aftale med eleven og forældrene, jf. § 54, om eleven skal undervises i andre af folkeskolens fag end dansk og matematik. De særligt tilrettelagte forløb kan tilrettelægges i samarbejde med den kommunale ungdomsskole.

Stk. 6. Ved delvis opfyldelse af undervisningspligten ved erhvervmæssig uddannelse gælder de betingelser om fagene, der er nævnt i stk. 5. Når undervisningspligten opfyldes helt ved erhvervmæssig uddannelse, jf. stk. 4, kan tilladelsen betinges af, at eleven deltager i supplerende undervisning i den kommunale ungdomsskole.

Stk. 7. Ved delvis opfyldelse af undervisningspligten ved erhvervmæssig beskæftigelse beslutter skolens leder med inddragelse af eleven og forældrene, jf. § 54, og den ungeindsats, som kommunalbestyrelsen har etableret efter kapitel 1 d i lov om kommunal indsats for unge under 25 år, hvilken undervisning eleven skal deltage i. Når undervisningspligten opfyldes helt ved erhvervmæssig beskæftigelse, jf. stk. 4, kan tilladelsen betinges af, at eleven deltager i supplerende undervisning i den kommunale ungdomsskole.

Stk. 8. Efter anmodning fra forældrene, jf. § 54, kan skolens leder tillade, at en elev på 7.-9. klassetrin delvis opfylder sin undervisningspligt ved at deltage i undervisning i fag inden for folkeskolens fagrække i den kommunale ungdomsskole.

Stk. 9. Efter anmodning fra forældrene, jf. § 54, kan skolens leder tillade, at en elev i begrænset omfang opfylder sin undervisningspligt ved at deltage i undervisning i en kommunal eller statsligt støttet musikskole eller ved eliteidrætsudøvelse i en idrætsforening.

Fortsat - Bekendtgørelse af lov om folkeskolen nr. 1396 af 28. september 2020 med senere ændringer (folkeskoleloven)

§ 40. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at ethvert undervisningspligtigt barn i kommunen indskrives i folkeskolen eller får en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen fastlægger mål og rammer for skolernes virksomhed. Beslutning om følgende træffes af kommunalbestyrelsen på et møde:

- 1) Bevillinger til skolevæsenet og økonomiske rammer for de enkelte skoler.
- 2) Skolestrukturen, herunder antallet af skoler og hver enkelt skoles omfang med hensyn til klassetrin, specialundervisning og specialpædagogisk bistand efter § 3, stk. 2, og § 4, stk. 2, undervisning i fritiden efter § 3, stk. 6, og skolefritidsordning efter § 3, stk. 7. Beslutningerne træffes efter indhentet udtalelse fra skolebestyrelserne ved de berørte skoler.
- 3) Kommunens inddeling i skoledistrikter. Beslutninger om distriktsændringer som følge af strukturændringer træffes efter indhentet udtalelse fra skolebestyrelserne ved de berørte skoler.
- 4) Suspension, jf. § 36, stk. 3, 3. pkt., i ganske særlige tilfælde fra reglerne om optagelse i en af kommunens folkeskoler i medfør af § 36, stk. 3, 1. og 2. pkt.
- 5) Antallet af skoledage samt rammer for klassedannelsen, eventuel undervisning efter § 5, stk. 4, elevernes undervisningstidspunkt, skoledagens længde og specialundervisningen m.v.
- 6) Generelle retningslinjer for skolernes virksomhed efter § 3, stk. 4, 8 og 9.
- 7) Frivillige madordninger, herunder madordninger i skolefritidsordninger. Kommunalbestyrelsen beslutter, om madordningerne etableres med fuld forældrebetaling eller gennem kommunale tilskud med hel eller delvis fri forplejning, og kan fastsætte nærmere rammer for ordningerne.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen godkender skolernes læseplaner, jf. § 10, stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at der fastsættes en læseplan for undervisning efter § 5, stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at hensynet til undervisningens fremme af elevernes alsidige udvikling er tilgodeset gennem beskrivelser i læseplanerne eller på anden hensigtsmæssig måde.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen fastsætter og offentliggør en mål- og indholdsbeskrivelse for skolefritidsordningerne, jf. § 3, stk. 7, efter indhentet udtalelse fra skolebestyrelserne ved de berørte skoler. For børn omfattet af § 3, stk. 7, 1. pkt., som benytter skolefritidsordningen forud for skoleårets begyndelse, skal skolefritidsordningen, i perioden indtil undervisningspligten indtræder, enten arbejde med de kompetenceområder, der arbejdes med i børnehaveklassen, jf. § 11, stk. 2, eller temaerne i den pædagogiske læreplan, jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 4. Børne- og undervisningsministeren fastsætter regler om krav til indholdet af mål- og indholdsbeskrivelserne.

Stk. 5. Bortset fra de beføjelser, der følger af arbejdsgiverkompetencen, og de beslutninger, der er nævnt i stk. 2, nr. 1-7, samt § 25, stk. 3, § 34, stk. 3, og § 40 a, stk. 3, kan kommunalbestyrelsen helt eller delvis delegerer sine beføjelser efter denne lov til skolebestyrelserne. Kommunalbestyrelsen kan til skolebestyrelsen delegerer beføjelsen til at kræve, at den enkelte elevs forældre sørger for elevens forplejning under ekskursioner, jf. § 50, stk. 7, 1. pkt., og at forældrene skal betale for elevernes forplejning under lejrskoler og skolerejser, jf. § 50, stk. 7, 2. pkt., samt til at træffe beslutning om dækning af øvrige udgifter til ekskursioner, lejrskoler og skolerejser, jf. § 50, stk. 8, 2. pkt.

Stk. 6. Ved ansættelse af skolens leder, jf. § 45, stk. 1, skal mindst én repræsentant for skolebestyrelsen, jf. § 44, stk. 7, 1. pkt., deltage i beslutningen om, hvem der tilbydes ansættelse i stillingen. Beslutninger om ansættelse af andre ledere end skolens leder, jf. § 45, stk. 1, samt lærere og pædagoger, jf. § 29 a, træffes, efter at der er indhentet udtalelse fra vedkommende skolebestyrelse, jf. § 44, stk. 7, 2. pkt.

Stk. 7. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at lærerne i kommunens skolevæsen har undervisningskompetence fra læreruddannelsen eller tilsvarende faglig kompetence i de obligatoriske fag, som de underviser i (kompetencedækning). Kommunalbestyrelsen kan i helt særlige tilfælde med godkendelse af børne- og undervisningsministeren beslutte at fravige kravet om undervisningskompetence i 1. pkt.